

Światło górne

Funkcją światła górnego jest w miarę równomierne oświetlenie całej przestrzeni planu zdjęciowego z natężeniem zależnym od światłoczułości stosowanego materiału zdjęciowego. Kierunek oświetlenia – pionowy (z góry na dół), wymaga opraw o największym kącie rozwarcia wiązki świetlnej. Przy zdjęciach grup osób rozjaśnia te miejsca sceny, do których nie dociera oświetlenie kluczowe i wypełniające. W fotografii portretowej światło górne przyjmuje funkcję światła efektowego i wówczas stosuje się oprawy o małych kątach rozwarcia wiązki świetlnej.

Światło górne tylko w fotografii przedmiotów może występować jako jedna jednostka oświetleniowa. W innych sytuacjach oświetleniowych wykorzystywane jest w zespole lamp. W budowaniu atmosfery świetlnej jego rola jest podobna do światła wypełniającego. Najczęściej jako elementy modelujące wiązkę świetlną wykorzystujemy płaszczyzny rozpraszające o kształcie zależnym od wykonywanego zadania fotograficznego i posiadanych środków. Bardzo dobrze w tej roli występują oktagonalne płaszczyzny o średnicy dyfuzora wewnętrznego 150 cm. Stosowane też są paskowe płaszczyzny rozpraszające – prostokątne stosowane są rzadziej. Natężenie strumienia świetlnego światła górnego ustawiamy na poziomie zbliżonym do światła wypełniającego, w celu osiągnięcia silniejszego efektu oświetleniowego – na poziomie nieco wyższym, niż światło kluczowe. Oprawy światła skierowanego przy fotografii osób wykorzystujemy tylko w celu osiągnięcia silnych efektów oświetleniowych.

Światło górne możliwe jest do realizacji w studiach fotograficznych o wysokości nie niższej niż 3,5 m. Oświetlenie górne może być realizowane przy wyposażeniu studia w system mocowania sufitowego, lub za pomocą statywów z poprzecznym ramieniem typu Easy-II lub Easy III.

W systemie oświetleniowym Fomei jako światło górne zalecana jest lampa Boomlight

o energii błysku 600 lub 1200 Ws.

Rozdzielenie w tym typie części oświetleniowej i zasilającej powoduje poprawę szybkości, pewności i komfortu pracy. Część oświetleniowa mocowana u góry, ma za zadanie równomiernie oświetlanie planu zdjęciowego; a sterowanie poziomem energii błysku, lub innymi funkcjami odbywa się z pulpitu sterującego, znajdującego się na obudowie części zasilającej. Mocowana jest ona na kolumnie statywu, na którym umieszczona jest część oświetlająca.

W dzisiejszych przykładach zdjęciowych rozpatrzmy zmianę sytuacji oświetleniowej, oraz efekty, jakie daje światło górne w zespole trzech lamp. Jako światło kluczowe wykorzystaliśmy lampę Digital 1200 plus z odbłyśnikiem 21 cm z plastrem miodu 10°, ustawioną w pozycji 40°/30°, z takim natężeniem strumienia świetlnego, aby uzyskać naświetlenie odpowiadające przysłonie f-11,5. Jako światło wypełniające została wykorzystana lampa Digitalis 400 z paskową płaszczyzną rozpraszającą Stripbox 40x120 cm w pozycji 240°/0° z poziomem naświetlenia odpowiadającym przysłonie 8,6. Zdjęcia wykonano w kilku seriach, bez zmiany elementów formujących i modelujących wiązkę świetlną w oprawach światła kluczowego i wypełniającego. W oprawie światła górnego kolejno wykorzystane zostały: płaszczyzna rozpraszająca Stripbox 40x120 cm z dyfuzorem wewnętrznym (naświetlenie na poziomie światła wypełniającego, odpowiadające przysłonie f-8,6), następnie płaszczyzna rozpraszająca Octabox 150 cm (f-8,4), oraz tubus (f-8,7) oraz trochę niezgodnie z jego właściwym przeznaczeniem, ale ze względu na sprawność świetlną i charakter oświetlenia, odbłyśnik do oświetlenia tła, Background (f-8,7).

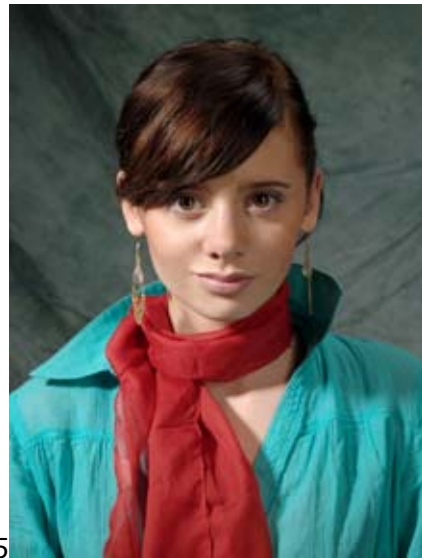

Układ oświetlenia. Oznaczenia: 1. Światło kluczowe: lampa Digital 1200 plus z odbłyśnikiem 21 cm z plastrzem miodu 10°, (f-11,5), 2. Światło wypełniające: lampa Digitalis 400 z paskową płaszczyzną rozpraszającą Stripbox 40x120 cm (f-8,6). 3. Światło górne: lampa Digital 600 plus z paskową płaszczyzną rozpraszającą Stripbox 40x120 cm (f-8,6).

60

Zdjęcie wykonano zespołem trzech światel. Jako światło górne została wykorzystana paskowa płaszczyzna rozpraszająca Stripbox 40x120 cm z dyfuzorem wewnętrznym.

Kontrast obrazu zależy od poziomu oświetlenia planu zdjęciowego światłem wypełniającym. Zdjęcie „a” wykonano przy wyłączonym świetle wypełniającym, „b” – przy jego obecności z poziomem oświetlenia dwa razy niższym, niż poziom światła kluczowego. Obecność światła wypełniającego, poza zmianą kontrastu powoduje, że otrzymujemy także jaśniejszy walor włosów, dzięki sumowaniu strumieni świetlnych wszystkich trzech światel.

Zmiana charakteru oświetleniu. a. Plan zdjęciowy oświetlony tylko wąską wiązką skierowanego światła kluczowego, formowanego przez odbłyśnik z plastrem miodu. Bardzo wyraźny światłocień oświetlanej postaci, oraz głęboki cień, rzutowany przez postać na tło, zmiana jasności tła, w zależności od ilości docierającego światła kluczowego, ton tła zmienia się od jego naturalnego, w miejscach oświetlonych światłem kluczowym, niemal do głębokiej czerni, w miejscu, gdzie pada cień postaci. b. Plan zdjęciowy oświetlony światłem kluczowym i górnym. powoduje zmniejszenie kontrastu na twarzy Marty, tło uzyskuje bardziej równomierny walor, głębokość cienia, rzutowanego na tło jest dużo mniejsza. c. Plan zdjęciowy oświetlony zespołem lamp, uzyskujemy zmianę kontrastu fotografowanej sceny oraz dalsze rozjaśnienie tła i zmniejszenie głębokości cieni. Dramatyczny charakter zdjęcia „a” stopniowo łagodnieje (zdjęcie „b”), aby przybrać bardzo spokojny charakter w zdjęciu „c”.

71

74

75

Ta seria zdjęć została wykorzystana z różnymi elementami formującymi wiązkę świetlną światła górnego. Zdjęcie „a”, lampa Fomei Digital 600 Plus z paskową płaszczyzną rozpraszającą Stripbox 40x120 cm. „b”, z oktagonálną płaszczyzną rozpraszającą Octabox 150 cm, „c” – z tubusem. W zdjęciu „a” nie wykorzystano światła wypełniającego, dlatego cienie na twarzy Marty są głębsze, niż w dwóch pozostałych zdjęciach, a ton tła jest ciemniejszy, niż w przypadku stosowania oktagonálnej płaszczyzny rozpraszającej, ale jaśniejszy, niż w przypadku stosowania tubusa i światła wypełniającego. W zdjęciu „b” wykorzystano wszystkie światła.

77

78

79

Zmianę efektu oświetleniowego i rolę górnego światła ilustruje seria portretów Marty uzyskiwanych drogą eliminacji z oświetlenia poszczególnych światel. Zdjęcie „a”. wykonano przy oświetleniu planu zdjęciowego tylko światłem kluczowym i wypełniającym, zdjęcia „b” i „c”, kluczowym i górnym. W przykładzie „b” jako światło górne wykorzystano lampę Fomei Digital 600 plus z paskową płaszczyzną rozpraszającą Stripbox 40x120 cm, zdjęcie „c” z oktagonálną płaszczyzną rozpraszającą Octabox 150 cm. Zmiana elementu modelującego wiązkę świetlną najbardziej uwidacznia się w zmianie waloru tła, które w zdjęciu „c” jest najjaśniejsze dzięki większej powierzchni świecącej płaszczyzny oktagonálnej, niż paskowej.

a83

b84

Zmiana charakteru oświetlenia światła górnego powoduje powstanie wyraźnych różnic w tonalności obrazu. Skierowane światło, formowane przez odbłyśnik Background powoduje, że tło jest znacznie jaśniejsze i bardziej zróżnicowane, niż w przypadku stosowania oktagonalnej płaszczyzny rozpraszającej Octabox 150 na zdjęciu „b”.

88

85b

Różny charakter zdjęć „a” i „b” wynika ze zmiany elementu formującego wiązkę świetlną światła górnego. W zdjęciu „a” wykorzystana została oktagonalna płaszczyzna rozpraszająca, w zdjęciu „b” - tubus. W zdjęciu „a” włosy mają przyjemniejszy wygląd, dzięki łagodniejszemu światłu, modulowanego przez oktagonalną płaszczyznę rozpraszającą, ale cienie pod oczami, zakłócają spokój portretu. W zdjęciu „b” cienie pod oczami zniknęły, jednak włosy uzyskały nieco mniejszy blask, niż w przykładzie „a”.

a89

b90

Stosowanie jako światła górnego lampy z dużą płaszczyzną rozpraszającą, jak na przykład Octabox 150 cm pociąga za sobą jedno niebezpieczeństwo. Łagodny charakter zdjęcia „a”, jaki otrzymujemy przy fotografowaniu całej postaci, jeszcze go nie ujawnia. Widać to dopiero w zdjęciu „b” – są to cienie pod oczami Marty, które powstają od światła górnego.

Tekst i zdjęcia: Leonard Karpiłowski

Pozowała: Marta

Zdjęcia wykonano w studiu Praga by Fomei kamerą Mamiya AFDIII z przystawką ZD.

*Autor Leonard Karpiłowski
Opublikowano w portalu SwiatObrazu.pl*